

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE SOCIALE ZAKEN

COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES

dinsdag

18-02-2003

14:15 uur

mardi

18-02-2003

14:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van mevrouw Annemie Van de Casteele 1
aan de vice-eerste minister en minister van
Werkgelegenheid over "de aanpak van
schijnzelfstandigheid" (nr. B024)

Sprekers: **Annemie Van de Casteele,**
Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en
minister van Werkgelegenheid

Vraag van mevrouw Trees Pieters aan de vice- 5
eerste minister en minister van Werkgelegenheid
over "de wet Renault" (nr. B011)

Sprekers: **Trees Pieters, Laurette Onkelinx,**
vice-eerste minister en minister van
Werkgelegenheid

SOMMAIRE

Question de Mme Annemie Van de Casteele à la 1
vice-première ministre et ministre de l'Emploi sur
"la lutte contre les 'faux indépendants'" (n° B024)

Orateurs: **Annemie Van de Casteele,**
Laurette Onkelinx, vice-première ministre et
ministre de l'Emploi

Question de Mme Trees Pieters à la vice- 5
première ministre et ministre de l'Emploi sur "la
loi Renault" (n° B011)

Orateurs: **Trees Pieters, Laurette Onkelinx,**
vice-première ministre et ministre de l'Emploi

COMMISSIE VOOR DE SOCIALE
ZAKEN

COMMISSION DES AFFAIRES
SOCIALES

van

du

DINSDAG 18 FEBRUARI 2003

MARDI 18 FÉVRIER 2003

14:15 uur

14:15 heures

De vergadering wordt geopend om 14.21 uur door de heer Joos Wauters, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.21 heures par M. Joos Wauters, président.

De **voorzitter**: Vraag A990 van mevrouw Magda De Meyer wordt naar een latere datum verschoven.

01 Vraag van mevrouw Annemie Van de Casteele aan de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid over "de aanpak van schijnzelfstandigheid" (nr. B024)

01 Question de Mme Annemie Van de Casteele à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi sur "la lutte contre les 'faux indépendants'" (n° B024)

01.01 Annemie Van de Casteele (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, waarschijnlijk buiten uw wil om is in de Vlaamse media plots wat heisa ontstaan over een wetsontwerp dat u zou voorbereiden in verband met de schijnzelfstandigheid.

We hebben daarin kunnen vernemen dat u een voorontwerp van wet zou hebben klaargestoomd dat ondertussen voor advies voorligt bij de Nationale Arbeidsraad. Daarin wordt een aantal kenmerken vastgelegd van het zogenaamde werken onder een arbeidscontract, gebaseerd op een vermoeden van ondergeschiktheid, waarmee het fenomeen van de schijnzelfstandigheid zou moeten worden bestreden. Tot zover is dat niet veel nieuws. Een aantal jaren geleden heeft collega Pieters u ondervraagd naar aanleiding van een aantal criteria die door de middenstandsorganisatie naar voren werden geschoven om schijnzelfstandigheid vast te stellen, vooral – denk ik – onder druk van de bouwsector die vaak met het fenomeen van de schijnzelfstandigheid heeft af te rekenen in de negatieve connotatie, met name doordat men schijnzelfstandigen aan het werk zet die eigenlijk onder het werknemerstatuut zouden moeten vallen. Op die manier kan men de hoge loonkosten omzeilen en doet men collega's die wel volgens het boekje werken, concurrentie aan.

Nu is de problematiek voor een stuk opengetrokken, mevrouw de minister, omdat blijkt – zo lees ik in een artikel in de Artsenkrant – dat uw sociale inspectie vrij hoge boetes oplegt bij het vaststellen van zogenaamde schijnzelfstandigheid, vooral in samenwerkingsverbanden van vrije beroepen. Niet alleen bij artsen, maar ook bij kinesisten en verpleegkundigen die met twee of meerdere personen samenwerken, zou de sociale inspectie optreden en boetes opleggen omdat men redeneert dat een van de partners eigenlijk medewerker is van de andere en dus ook sociale bijdragen als werknemer moet betalen.

Vandaar, mevrouw de minister, dat er toch wat ongerustheid is

01.01 Annemie Van de Casteele (VU&ID): Il me revient que Mme Onkelinx prépare un avant-projet de loi visant à lutter contre le phénomène des faux indépendants. Cet avant-projet définit douze critères qui, s'ils sont réunis, requièrent la conclusion d'un contrat de travail. Dans le cadre du phénomène des faux indépendants, les charges sociales sur le travail salarié sont éludées, ce qui constitue une forme de concurrence déloyale.

L'inquiétude règne dans le secteur de la santé car les critères de l'avant-projet s'appliqueraient également à certains médecins hospitaliers. Est-ce effectivement là l'objectif? L'inspection sociale imposerait actuellement des amendes élevées aux kinésithérapeutes et aux infirmiers qui travaillent en association et qu'elle ne considère pas comme de véritables indépendants.

La ministre pourra-t-elle encore prendre une initiative législative avant les élections? Sur la base de quel fondement légal l'inspection du travail opère-t-elle actuellement? Le Conseil national

gerezen. Men heeft al aan de alarmbel getrokken omdat dit ook het geval is voor heel veel ziekenhuisartsen.

Als men de criteria zou toepassen die in de pers zijn verschenen en die in uw wetsontwerp zouden staan – om die ondergeschiktheid te vermoeden –, dan zouden ook heel wat ziekenhuisartsen als in loondienst moeten worden beschouwd, met alle gevolgen van dien. Vandaar dat daaraan meteen de vraag wordt gekoppeld: is het de bedoeling van de minister om de artsen in ziekenhuizen in “overheidsdienst” te laten werken? Ik zou graag uw antwoord daarop willen kennen, mevrouw de minister. Ik heb dus bij die media-artikelen toch een aantal vragen.

Ik wil vooral eerst weten wat uw bedoeling nog is tijdens deze legislatuur. Ik ga er van uit dat deze legislatuur te ver gevorderd is om daar nu nog wettelijk iets aan te doen, maar ik zou toch ook graag weten hoe het zit met het dossier dat bij de NAR ligt. Is er al een advies of wanneer verwacht u dat advies? Is het alleen bedoeld als duidelijke stellingname voor de verkiezingen dat u dat wetsontwerp of wetsvoorstel – als u niet meer in de meerderheid zou zitten – zou indienen na de verkiezingen? Ik zou ook graag weten, mevrouw de minister, op welke basis uw sociale inspectie op dit moment optreedt. Uit de krantenartikelen kunnen wij begrijpen dat men de logica die in uw wetsontwerp vervat zit, toch vandaag al op het terrein toepast. Is dit het geval?

Over hoeveel mensen spreken wij hier? Hoe zit het met de stijging van het aantal zelfstandigen? Uit die stijging zouden wij een alarmerende verhoging van het aantal schijnzelfstandigen kunnen afleiden. Over hoeveel mensen gaat het, als men de criteria van dit voorontwerp van wet zou toepassen? Hoeveel mensen zouden dan van statuut moeten veranderen? Vindt u niet dat men toch een onderscheid moet kunnen maken tussen een aantal beroepsgroepen? Moet men niet het onderscheid maken tussen een arbeider in de bouwsector die als zelfstandige werkt en iemand die een intellectueel beroep uitoefent? Van zo iemand kan veel gemakkelijker worden verondersteld dat hij op een zelfstandige basis werkt, samenwerkt of in een gemeenschappelijke infrastructuur werkt. Last but not least, mevrouw de minister, moet er niet iets worden gedaan – wij hebben u deze vraag al verscheidene keren gesteld – aan de oorzaak van het ontwijken van de loonlasten en misbruiken van het statuut van zelfstandige en van de schijnzelfstandigheid. De hoge loonkosten zijn de reden waarom men voor deze weg kiest. Moeten we niet proberen te evolveren naar een toestand waar men, zeker voor vrije en intellectuele beroepen, kan kiezen om als zelfstandige te werken, daarbij goed wetende wat het verschil is in statuut. We zeggen allemaal dat statuten naar elkaar toe moeten groeien. De verschillen in statuut zijn echter nog van die aard dat iemand die wordt gedwongen in een statuut van zelfstandige te werken en dat eigenlijk niet wil, niet goed weet wat de gevolgen daarvan kunnen zijn voor zijn pensioenrechten en welk risico hij loopt in geval van werkloosheid, enzovoort. Ook daaraan moet iets worden gedaan zodat men, als die statuten naar elkaar toe groeien, dat kunstmatig onderscheid dat in sommige gevallen bestaat, kan vermijden.

01.02 **Laurette Onkelinx**, ministre: Monsieur le président, madame Van de Castele, vous qui connaissez bien le monde des

du Travail a-t-il déjà rendu un avis à propos de l'avant-projet? Selon cet avant-projet, combien de personnes devraient-elles changer de statut?

Il serait légitime de prévoir une dérogation pour les professions intellectuelles qui utilisent une infrastructure commune mais pour lesquelles il n'y a pas de problème de concurrence déloyale, comme les médecins, les avocats et les architectes. Ils devraient pouvoir choisir entre un statut d'indépendant ou de travailleur salarié. Les coûts salariaux élevés sont une cause importante du phénomène des faux indépendants. Peut-être conviendrait-il de commencer par prendre des mesures à ce niveau.

01.02 Minister **Laurette Onkelinx**: Mevrouw Van de

entreprises, vous savez que, sur le terrain, de très nombreux secteurs demandent qu'on légifère en la matière.

Dernièrement, nous avons travaillé sur des conventions de partenariat avec des secteurs tels que celui de la construction et du nettoyage. Nous avons aussi engagé des discussions avec le secteur du gardiennage et le secteur bancaire. Partout, il existe une forte demande de mettre fin aux abus quant au statut d'indépendant. Si les entreprises sont tellement en demande, c'est parce que pour celles qui jouent le jeu, c'est une concurrence déloyale. De plus, pour les travailleurs, étant donné que les deux statuts ne sont pas similaires, il y a trop souvent un chantage à l'emploi quant à la forme de statut sous lequel on les engage, ce qui n'est pas acceptable.

Madame Van de Castele, vous vous demandez si nous n'avons pas travaillé avec la campagne électorale à l'esprit. A cet égard, je vous signale que cela fait un an déjà que nous avons mené des discussions inter-cabinets sur le sujet. C'est un dossier sur lequel nous travaillons depuis de très nombreux mois. Au printemps dernier, le Conseil des ministres a accepté que je fasse une proposition au Conseil national du travail; je lui ai transmis un dossier en juillet dernier. Il s'agit d'un projet de loi par lequel je définis douze critères comme, par exemple, la liberté d'engager du personnel ou non, la participation à la prise de décision, l'investissement personnel demandé, etc. Quand on rassemble, pour un travailleur, une majorité de critères c'est-à-dire 7 sur 12, il y a une présomption réfragable, donc simple, d'un contrat de travail salarié.

Les partenaires sociaux n'ont toujours pas défini leur position. Je viens de leur envoyer un courrier, la saisine n'étant valable que durant deux mois. Manifestement, il y a une difficulté à avoir une position claire sur le sujet.

Je me rends bien compte que ce dossier mérite encore un dialogue. Il y a peu, j'ai rencontré les médecins. Je n'ignore pas que ce dossier a fait la une du Journal des médecins. Ceux-ci m'ont parlé du statut du médecin hospitalier. J'avais évidemment indiqué que j'étais disposée à retravailler certains critères en fonction de la réalité de certains métiers. Je pourrais aussi prendre la situation des avocats stagiaires. Sur ce dossier, des dialogues doivent encore être entamés pour prendre en compte la spécificité de certaines professions, mais il faut avancer. Mon problème, c'est l'absence d'avis de partenaires sociaux. J'espérais de leur part des précisions concernant certains critères. Mais je n'ai rien, aucune statistique du nombre de travailleurs concernés.

Etant donné le retard du CNT, nous n'aurons jamais le temps de terminer le travail avant la fin de la législature. Quelle que soit la future coalition au pouvoir, il serait intéressant de disposer d'un outil de travail pour pouvoir se pencher sur ce dossier. Il faudrait en tout cas avoir l'avis du Conseil national du Travail, mais certaines professions – la semaine dernière, j'ai vu le secteur du gardiennage – me proposaient d'organiser, avec plusieurs autres secteurs qui sont très demandeurs d'une modification de la législation, soit un colloque, soit une table ronde, etc.

Ils pourraient alors s'exprimer sur leurs besoins, sur leur évaluation des critères, sur leurs propositions de modifications. Comme je vous

Castele kent de bedrijfswereld goed en zij weet dat in vele sectoren gevraagd wordt dat ter zake regels worden opgesteld om misbruik te beperken. Wij hebben hierover overleg gepleegd en stelden telkens weer vast dat er een grote vraag was om een einde te maken aan het statuut van zelfstandige want voor de ondernemingen die het spel correct spelen houdt dit oneerlijke concurrentie in en voor de werknemers betekent het chantage.

Dit dossier dateert niet van gisteren en het is niet bedoeld om stemmen te trekken. Op verzoek van de ministerraad heb ik in juli jongstleden aan de Nationale Arbeidsraad (NAR) een ontwerp voorgelegd met twaalf criteria ter zake. Als aan minstens zeven criteria is voldaan, is er een weerlegbaar vermoeden dat het een arbeidscontract in loondienst betreft. De sociale partners hebben hun standpunt in dit verband nog altijd niet meegedeeld.

Tijdens een onderhoud met de artsen, heb ik gezegd dat ik open stond voor een herziening van bepaalde criteria, om rekening te houden met de eigenheid van bepaalde beroepen. Naast de ziekenhuisgeneesheren kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de advocaten-stagiairs.

Het zal niet mogelijk zijn de zaak voor het einde van deze zittingsperiode af te ronden, maar ik wil mijn opvolger bij dit departement een werkinstrument aanbieden, waarvoor het advies van de NAR nodig is.

Een aantal beroepscategorieën heeft voorgesteld een rondetafelconferentie te houden rond de noden, de criteria en de gewenste aanpassingen.

l'ai dit, je n'ai pas l'ambition de terminer cela avant la fin de la législature mais je veux donner, pour l'avenir, un outil de réflexion au futur responsable de l'Emploi et du travail.

01.03 Annemie Van de Casteele (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor het antwoord. Mevrouw de minister, laat het duidelijk zijn dat ik vragende partij ben voor een wettelijke regeling om misbruiken van schijnzelfstandigheid tegen te gaan. Ik wou er alleen de aandacht op vestigen dat een wettelijke regeling een aantal ongewenste effecten heeft op een aantal beroepsgroepen die, mijns inziens, redenen hebben om buiten de regeling te vallen en die op het terrein nu al moeilijkheden ondervinden omdat de sociale inspectie samenwerkingsverbanden van onder meer kinesitherapeuten en geneeskundigen beboeten omdat ze zogenaamd in een werknemersstatuut zouden moeten werken.

Deze problematiek moet nader onderzocht worden. Ik vraag me af of een aantal beroepsgroepen niet a priori kunnen worden uitgesloten. Men zou deze groepen de keuze kunnen laten en ervoor zorgen dat zij goed ingelicht zijn over de gevolgen van hun keuze tussen een statuut van zelfstandige die in samenwerkingsverband werkt of een statuut van werknemer. Ook in de ziekenhuizen moet deze regeling goed bestudeerd worden. We weten immers allemaal dat als men ziekenhuisartsen in een regime van 38 uur aan het werk moet zetten, er artsen te kort zullen zijn en dat het onbetaalbaar wordt.

Een ander voorbeeld zijn de dierenartsen met opdracht die eveneens door de inspectie meer en meer als schijnzelfstandigen worden beschouwd. We steken de vinger in het eigen oog. De overheid zal voor enorme kosten staan als men deze dierenartsen in een ambtenarenstatuut aan het werk moet zetten.

U hebt niets gezegd over een systeem van ruling vooraf. Er wordt gesuggereerd dat in plaats van vaststellingen te doen en mensen te beboeten of met terugwerkende kracht te doen betalen, een rulingscommissie zou worden opgericht die in gevallen waar zich problemen voordoen de criteria zou kunnen toetsen om op voorhand een duidelijke afspraak te maken of iemand "ongestoord" als zelfstandige aan de slag kan blijven. Dit is zeker een zinvol initiatief.

Mevrouw de minister, uit uw antwoord heb ik begrepen dat het uw bedoeling niet meer kan zijn dit voor de verkiezingen af te werken en dat de nieuwe regering daar werk van zal moeten maken.

Op het terrein heerst ongerustheid. Ik dring erop aan opdat u bij gebrek aan een wettelijke regeling de sociale inspectie verzoekt niet te hard op te treden tegen de groepen die in een grijze zone vallen.

01.04 Laurette Onkelinx, ministre: Monsieur le président, je pense qu'il ne s'agit pas de l'Inspection des lois sociales mais de l'Inspection sociale. Ce sont plutôt des contrôles ONSS, etc. Il est vrai que je pourrais en parler à M. le ministre Vandenbroucke mais cela ne dépend pas de lui.

01.03 Annemie Van de Casteele (VU&ID): Je suis à cent lieues de vouloir m'opposer à un règlement légal permettant de prendre à bras-le-corps le problème des abus commis par les faux indépendants mais je considère qu'il faut tenir compte des effets pervers qu'un tel règlement pourrait produire sur certaines catégories professionnelles. Pourrait-on par exemple contraindre les médecins hospitaliers ou chargés de missions à entrer dans le fonctionnariat? Ne devrait-on pas envisager de créer une commission de ruling avec laquelle les indépendants du secteur de la santé pourraient conclure par avance des accords portant sur ce qui leur est autorisé et ce qui leur est interdit?

Il est évident que le présent projet de loi doit faire l'objet d'une réflexion approfondie et qu'il ne saurait devenir loi avant les élections. En attendant, l'inspection sociale n'est pas habilitée à prendre des mesures trop coercitives à l'égard de ceux qui se trouvent dans la zone grise entre statut de travailleur salarié et statut d'indépendant.

01.04 Minister Laurette Onkelinx: Het is niet de inspectie van de sociale wetten, maar wel de sociale inspectie, de controles van de RSZ. Ik zou de zaak kunnen voorleggen aan mijn collega Vandenbroucke.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

02 Vraag van mevrouw Trees Pieters aan de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid over "de wet Renault" (nr. B011)

02 Question de Mme Trees Pieters à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi sur "la loi Renault" (n° B011)

02.01 **Trees Pieters** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, naar verluidt zou u vorige week een wetsontwerp hebben ingediend met als enige doel een vervolg te maken op de wet-Renault. De bedoeling zou zijn om bedrijven die sluiten zonder voldoende informatie te geven te bestraffen door de lastenverlaging die ze de voorbije 5 jaar hebben ontvangen terug te vorderen.

Nu blijkt dat daarover een debat lopende was tussen de sociale partners. Op het ogenblik dat u uw wetsontwerp voorstelde en indiende, was dit debat helemaal niet afgerond. Mevrouw de minister, ik zou u dan ook willen vragen waarom u niet gewacht hebt op het resultaat van het overleg van de sociale partners. Waarom hebt u reeds vooraf een ontwerp ingediend?

02.01 **Trees Pieters** (CD&V): La ministre a déposé un projet de loi afin d'ajouter un appendice à la loi Renault permettant de sanctionner les entreprises qui ferment un de leurs sièges sans en informer préalablement ses travailleurs, la sanction consistant à obliger cette entreprise à rembourser les réductions de charges dont elle a bénéficié au cours des cinq années précédant la fermeture du siège concerné.

Les partenaires sociaux se sont concertés à ce sujet et ils n'admettent pas qu'en prenant cette initiative, la ministre ait saboté leur concertation. Pourquoi la ministre n'attend-elle pas les résultats de la concertation des interlocuteurs sociaux avant d'agir?

02.02 **Laurette Onkelinx**, ministre: Monsieur le président, j'ai attendu plus d'un an, je trouve que j'ai trop attendu. Plus d'un an, je trouve que cela suffit!

02.02 **Minister Laurette Onkelinx**: Ik heb meer dan een jaar gewacht. Dat volstaat.

02.03 **Trees Pieters** (CD&V): Mevrouw de minister, het is waarschijnlijk een zeer delicate aangelegenheid. Het is moeilijk om de sociale partners hier op dezelfde lijn te brengen. U weet dat zij helemaal niet gelukkig zijn. Zij prefereerden de discussie rond deze aangelegenheid met elkaar verder te zetten. U zegt dat u meer dan een jaar hebt gewacht. Sommige zaken duren twee maanden, andere duren korter en nog andere hebben meer tijd nodig om tot een rijp overleg te komen. U hebt het blijkbaar afgeblokt door zelf een wetsontwerp in te dienen.

02.03 **Trees Pieters** (CD&V): Il s'agit d'une matière délicate. Il est donc normal que les partenaires sociaux aient besoin de temps pour parvenir à un compromis. Il est dommage qu'avec son projet, la ministre empêche la concertation.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 14.37 uur.

La réunion publique de commission est levée à 14.37 heures.